

Harran İlahiyat Dergisi | Harran İlahiyat Journal

مجلة إلهيات حران

Sayı/Issue: 53, Haziran/June 2025

ISSN 2791-6812

Kapsam Spoce	Dinî Araştırmalar Religious Studies		
Periyot Period	Yılda 2 Sayı, 15 Haziran & 15 Aralık Biannaul, 15 June & 15 December		
Yıl Year	30		
Yayıncı Publisher	Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Harran University Faculty of Theology		
Önceki İsim Previous Title	Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Journal of Harran University Faculty of Theology		
Önceki ISSN Previous ISSN	1303-2054 2564-7741 (Online)		
Eski Adla Çıkan Sayılar Issues Publihed with Previous Title	Yıllar Years	1995-2020	Sayılar Issues 1-44
Dizinleme Bilgileri Indexing	TR Dizin, Başlangıç 2018 (Sayı 38) TR Index, Starting 2018 (Issue 38)		
İletişim Contact	Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Osmanbey Kampüsü / Şanlıurfa hij@harran.edu.tr, Tel: +90 414 318 3454		
Web	https://dergipark.org.tr/tr/pub/hij		

Harran İlahiyat Dergisinde yayımlanan yazıların tüm içerik sorumluluğu yazarlarına aittir.

All the responsibility for the content of the papers published in The Harran İlahiyat Journal belongs to the authors.

Harran İlahiyat Dergisi Creative Commons Atıf-Gayri Ticari-Aynı Lisansla Paylaş 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Harran İlahiyat Journal is licensed by Creative Commons Attribution-Non-Commercial-No Derivatives 4.0 (CC BY) licence.

Harran İlahiyat Dergisi	
Baş Editör / Editor in Chief Prof. Dr. Celil ABUZAR Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	
Editör / Editor Dr. Öğr. Üyesi Selim YILMAZ Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	
Sekreter / Secretary Arş. Gör. Havva İslam ÇELİK Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	
Yazı İşleri Müdürü / Managing Editor Dr. Öğr. Üyesi Selim YILMAZ Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	
Mizanpaj / Layout Arş. Gör. Coşkun BORSBUĞA Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	
Yazım Editörü / Spell Editor Arş. Gör. Mahmut SABUNCU Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	
Dil Editörü / Language Editor	
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah KARTAL Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Abdulkakim ÖNEL Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Yayın Kurulu / Editorial Board	
Prof. Dr. Nurullah AGİTOĞLU Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Prof. Dr. Hüseyin İbrahim YEĞİN Bolu Abant İzzet Baysal Ü. İlahiyat Fakültesi
Prof. Dr. Yunus Emre GÖRDÜK Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Prof. Dr. Yusuf Ziya KESKİN Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Doç. Dr. Fatma ÇAKMAK Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Doç. Dr. Mehmet Cüneyt GÖKÇE Mardin Artuklu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Ali TEMEL Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Emine BAĞMANCI Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emin ÇİFTÇİ Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi İbrahim AKÇA Burdur MAKÜ İlahiyat Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih KAYAN Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa HAMURLU Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Orhan AYAZ Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Dr. Arş. Gör. Muhammet Emin Ünal Tekirdağ Namık Kemal Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi
Öğr. Gör. M. Haşim AKSU Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Öğr. Gör. Mustafa Said DİLEK Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Arş. Gör. Mustafa AYDIN Kırklareli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Arş. Gör. Fatih AKYOLCU Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Arş. Gör. Abdulkakı ÇİFTÇİ Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Arş. Gör. Fatma UYANIKOĞLU Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Öğr. Gör. Dr. Adem MİDİLLİ Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Arş. Gör. Mehmet Nurullah AYDIN Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Danışma Kurulu / Advisory Board
Prof. Dr. Abdulvahap Yıldız, Harran Üniversitesi, Tasavvuf
Prof. Dr. Âdem APAK, Uludağ Üniversitesi, İslâm Tarihi
Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN, İstanbul Üniversitesi, İslâm Tarihi
Prof. Dr. Baki ADAM, Ankara Üniversitesi, Dinler Tarihi
Prof. Dr. Hüseyin AKPINAR, Harran Üniversitesi, Dinî Mûsiki
Prof. Dr. İbrahim COŞKUN, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Kelam
Prof. Dr. İdris ŞENGÜL, Ankara Üniversitesi, Tefsir
Prof. Dr. İlhan KUTLUER, Marmara Üniversitesi, İslâm Felsefesi
Prof. Dr. Muammer Cengil Muammer CENGİL, Hitit Üniversitesi, Din Psikolojisi
Prof. Dr. Musa YILDIZ, Gazi Üniversitesi, Arap Dili Eğitimi
Prof. Dr. Mustafa Said Kurşunoğlu, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İslam Felsefesi
Prof. Dr. Nurullah AGİTOĞLU, Şırnak Üniversitesi, Hadis
Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Kelâm
Prof. Dr. Recai DOĞAN, Ankara Üniversitesi, Din Eğitimi
Prof. Dr. Yunus Emre GÖRDÜK, Balıkesir Üniversitesi, Tefsir
Prof. Dr. Yusuf Ziya KESKİN, Kocaeli Üniversitesi, Hadis

Harran İlahiyat Dergisi, atıf ve kaynakça yazımında İsnad Atıf Sistemi'ni kullanmaktadır.
Detaylı bilgiye aşağıdaki bağlantıdan ulaşabilirsiniz.

<http://www.isnadsistemi.org>

İÇİNDEKİLER

Editörden / From the EditorVII

Dr. Öğr. Üyesi Selim YILMAZ

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

Ebû Hayyân el-Endelûsî'nin Şâz Kıraatlere Yaklaşımı / Abû Ḥayyân al-Andalûsî's Approach to Shâz Qirâ'ât.....1-22

Dr. Öğr. Üyesi Sedat KAYA

Şehir Tarihi Kaynağı Olarak Şiirler: Bitlis Örneği / Poetry as a Source of Urban History: The Case of Bitlis.....23-44

Doç. Dr. İbrahim BARCA – Dr. Öğr. Üyesi Muhammed UĞURLU

Muhammed İkbâl'in Benlik Felsefesinde Mevlânâ İzleri / Traces of Mawlânâ Jalâl al-Dîn Rûmî in Muḥammad Iqbâl's Philosophy of Self.....45-68

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah KARTAL – Burhan DURMAN

Psiko-sosyal Birer Olgu Olan Gülme ve Ağlamanın Kur'an'daki Mahiyeti / The Nature of Laughing and Crying as Psycho-social Phenomena in the Qur'ân.....69-93

Meral SALMAN

Din Eğitiminin İmkânları Bağlamında Doğal Afetlerin Psiko-sosyal Etkileriyle Dini Başa Çıkma: Kahramanmaraş Merkezli 6 Şubat Depremleri Örneğinde Fenomenolojik Bir Çalışma / Religious Coping with the Psycho-social Effects of Natural Disasters in the Context of the Possibilities of Religious Education: A Phenomenological Study on the Case of the 6 February Earthquakes Centred in Kahramanmaraş.....94-124

Dr. Öğr. Üyesi Çetin DOĞRU

Delâil Literatürünün Gelişim Dönemini Anlama Denemesi: Hargûşî Örneği / A Trial to Understand the Developmental Phase of Dalâ'il Literature: The Example of Khargûshî.....125-143

Doç. Dr. Hakan TEMİR – Halil İbrahim UÇAR

Radikal Bir Dinî Hareket Olarak Anabaptizm: Teo-politik Bir İnceleme / Anabaptism as a Radical Religious Movement: A Theo-political Examination..... 144-159

Dr. Yusuf TAŞ

Ehmedê Xanî'de Çocuk Eğitimi / Child Education in Ehmedê Xanî160-182

Doç. Dr. Kenan BULUT - Neclan BAYHAN

İslâm Şehir Tarihinde Sûse (Fâtımîlerin Mısır'a İntikaline Kadar) / Sousse in Islamic City History (Until the Arrival of the Fâtimids in Egypt).....183-203

Dr. Öğr. Üyesi Furkan ERBAŞ

Esbâb-ı Nüzûl'de Hz. Ali / The Standing of 'Alī b. Abī Ṭālib in the Asbāb al-Nuzûl.....204-226

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

LGS ve YKS Sınavlarına Hazırlık Sürecinde Olan Öğrencilerin Sınav Kaygısı ile Dinî Başa Çıkma Türleri Arasındaki İlişki Üzerine Nicel Bir Araştırma / A Quantitative Study on the Relationship Between Test Anxiety and Religious Coping Styles Among Students Preparing for the LGS and YKS Exams227-243

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf EMRE

Hristiyanlıkta Asli Günah Doktrininin Şekillenmesinde Aziz Augustinus'un Güçlü Etkisi / The Strong Influence of St Augustine in the Shaping of the Doctrine of Original Sin in Christianity.....244-264

Öğr. Gör. Dr. Osman ŞAHİN

İbn Muhaysın Kırâati ve Örneklerle Manaya Etkisi / Ibn Muḥayşin's Qirā'āt and the Its Influence on Meaning through Examples265-289

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KELEŞ

Molla Sadrâ'da Ahlâk / Morality in Mulla Sadra.....290-313

Doç. Dr. Ahmet PİRİNÇ

Urfa Piskoposu Mor Rabbula'nın Hayatı ve Münzevilîğe Dair Kuralları / The Life of Mor Rabbulā, the Bishop of Edessa and His Rules on Monasticism.....314-337

Dr. Cüneyt YEŞİL - Doç. Dr. Muhammed Hadi TEZOKUR

İbn Hişâm en-Nahvî Öncesi Lugaz Literatürü Üzerine Bir İnceleme / An Analysis of the Lughz Literature Prior to Ibn Hishām al-Nahwī.....338-368

Doç. Dr. Bünyamin AYDIN

İsmetü'l-Enbiya Bağlamında Tevrat ve Kur'an-ı Kerim'de Nübüvvet Algısı: Hz. Ya'kûb Örneği / The Concept of Prophethood in the Torah and the Qur'ān in the Context of 'İsmat al-Anbiyā': The Case of Prophet Ya'qûb.....369-391

Arş. Gör. Muhammed Fatih EREN

Abdurrahman b. el-Kâsım'ın Muvatta' Nüshasının Rivayet Coğrafyası / The Narration Geography of 'Abd al-Raḥmān b. al-Qāsim's Copy of al-Muwaṭṭa'392-414

Arş. Gör. Dr. Abdulbaki DURMAZ

Modern Dünyada Tevhid Paradigması: Yeni Bir Anlam ve Gelecek Arayışına İnanç Temelli Bir Yaklaşım / The Paradigm of Tawḥīd in the Modern World: A Faith-based Approach to the Quest for a New Meaning and Future.....415-437

Dr. İsmail POLAT

Kur'an Semantiği Açısından Temkîn Kavramı / The Concept of Tamkīn in the Semantics of the Qur'ān.....438-456

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa HAMURLU

Seferad Tavrıyla Zebur Okuyuşu ve Türk Müziği ile Karşılaştırılması / Sephardic Psalms Recitation and Comparing with Turkish Music.....457-502

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TOPŞİR

EDİTÖRDEN

Harran İlahiyat Dergisi, 53. sayısı ile kıymetli okurlar ve değerli araştırmacıların huzuruna çıkmıştır. Dergimizi tercih ederek çalışmalarını gönderen kıymetli yazarlarımıza, fedakârlık yaparak hakemlik talebimizi kabul eden hocalarımıza ve editör kuruluna teşekkür ediyorum.

Bu sayımızda da alanında yetkin isimlerin titizlikle hazırladığı, ilahiyat bilimlerinin farklı alanlarında kaleme alınmış birbirinden kıymetli araştırmaları bir araya getirdik. Tefsirden İslam Tarihine; Din Eğitiminden Dinler Tarihine; Hadisten İslam Felsefesine pek çok farklı alanda yazılmış 21 araştırmayı ilim camiasına sunmanın gururunu yaşıyoruz.

Süreli ve hakemli yayıncılığın zorluğu ortadayken araştırmacılar hakemlik yapma hususunda biraz daha sorumluluk almaları ricasında bulunmak istiyorum. Uzun süredir editör kurulunun bir üyesi olarak dergimizdeki süreci takip ediyorum. Akademisyenlerin hakemlik teklilerini kabul etme yönünde önceki yıllara nazaran bir artış olsa da gelen makale sayısına göre hakem bulma sıkıntısını halen yaşamaktayız. Tüm araştırmacılar alanlarıyla ilgili kendilerine gelen hakemlik tekliflerini imkân ölçüsünde kabul etmelerini; bu vesileyle daha nitelikli çalışmaların ortaya çıkmasına katkı sağlamalarını beklemekteyiz. Yapılan hakemliklerin ciddiyetle yapılması, en büyük temennimiz olacaktır. Bu vesileyle dergimize zaman ayırarak hakemlik yapan ve bundan sonraki süreçlerde hakemlik yapacak tüm araştırmacılara teşekkür ediyorum.

Hakemlik sürecinde karşılaştığımız olumsuz bir durumu da belirtmem gerekecektir. Şöyle ki; karşılaştığımız oran az olsa da bazen değerlendirme sürecinde hakem kararını; gördüğü veya görmek isteyip de göremediği bir atıf etkilemektedir. Çalışmadaki eksiklik; söz konusu çalışma veya çalışmalardan istifade edilerek tamamlanacaksa hakemin belirttiği çalışmalara değinilmesi elbette gerekecektir. Ancak araştırma konusu ile doğrudan ilgili olmayan bir çalışmaya atıf verilmesinin istenmesi, araştırmacıları zor durumda bırakmaktadır. Bu tür tespitler olduğunda editör kurulu olarak müdahale etmemiz gerekecektir. İş yükümüzü artıracak olsa da imkân ölçüsünde doğrudan araştırma ile ilgili olmayan kaynak tavsiyelerini hakem dosyasından kaldırmayı tercih edeceğiz.

İlim dünyasına mal olacak bir araştırmacının eksiklikleri belirtilmeden kabul edilmesi, niteliği olumsuz etkilemektedir. Gerekliyse yazara iletilecek yapıcı bir tenkit, sonraki çalışmaları için ufuk açıcı olacaktır. YÖK nezdinde her ne kadar yeteri bir karşılığı olmasa da kaliteli yayınların ortaya çıkması için hakemliklerin daha titiz bir şekilde yapılması ilim dünyasına katkı sunacaktır.

Yeni sayımızın çıktığı bu günlerde İsrail'in kuduz bir hayvan gibi civar ülkelere saldırılarının devam ettiğini üzümlere müşahade etmekteyiz. Filistin, Lübnan ve Suriye'den sonra kendisinden kilometrelerce uzakta olan İran'a da saldırması, İsrail'in bu saldırganlığının son bulmayacağını göstermektedir. Başta İslam ülkeleri olmak üzere bu coğrafyanın sakinleri, İsrail'in saldırılarından nasibini almamak için birlikte hareket etmeli; bu hastalıklı saldırgan zihniyetle sonun kadar mücadele etmelidir. Aksi durumda her bir ülke, sıranın kendisine geleceğini endişeyle bekleyecektir.

Dr. Öğr. Üyesi Selim YILMAZ

15 Haziran 2025